

Klass: Bryopsida (egentliga bladmossor), **Ordning:** *Grimmiales*, **Familj:** *Grimmiaceae*, **Släkte:** *Grimmia* (grimmior), **Art:** *Grimmia decipiens* - kustgrimmia (Schultz) Lindb. **Synonymer:** *Grimmia decipiens* (K. F. Schultz) Lindb.

Kännetecken

Arten bildar upp till 4 cm höga, gröna till brungröna och relativt glesa tuvor. Bladen är bredast vid basen och jämnt avsmalnande i en lång, färglös hårudd som har rikligt med kraftiga, vassa tänder. Bladen är tydligt kölade, och bladkanten är tillbakaböjd. Bladskivan är bitvis två cellager tjock, och de övre bladcellerna är avlånga - ca 4-5 gånger så långa som breda - med tydligt vågiga väggar. Nerven är jämnt rundad. Arten är samkönad och kapslar är vanliga. Den mogna kapseln är förhållandevis stor, smalt oval och kraftigt färad. Den sitter på ett vid väta karakteristiskt krökt skaft. Locket har ett långt, rakt och tydligt spröt. Sporkapseltänderna är röda och djupt tvådelade. Blockgrimmia *G. muehlenbeckii* och klippgrimmia *G. trichophylla* är två snarlika arter som också har kapslar på krökta skaft, men kustgrimmia skiljer sig från dessa genom sin mycket mer vasstandade hårudd, sina grova och kraftigt färade kapslar samt genom att den är samkönad. Kustgrimmia kan eventuellt förväxlas med stor grimmia *G. elatior*, vilken dock bara har en tillbakaböjd bladkant, samt en kortare och endast svagt tandad hårudd.

Utbredning och status

Arten har tidigare varit spridd i södra Sverige, men den har minskat kraftigt och förekommer nu främst på västkusten och vid de större sjöarna. Den påträffas även sparsamt i Danmark, Norge och Finland, men den saknas på Island. I Europa förekommer den spritt - främst i Medelhavsområdet och de västra delarna. Världsutbredningen omfattar även Nordafrika och delar av Asien. Arten är rödlistad även i flera andra länder i Europa.

Ekologi

Kustgrimmia växer på exponerade block och klippor i öppet odlingslandskap. Substratet är oftast silikatsten som granit och gnejs, men arten förekommer även på mer kalkrika bergarter. De flesta lokalerna ligger i förhållandevis nederbördsrika delar av landet, eller på platser med förhöjd luftfuktighet, såsom intill större sjöar. Den växer tillsammans med arter som stor grimmia *G. elatior*, hållgrimmia *G. ovalis*, klippgrimmia *G. trichophylla*, kakmossa *Hedwigia ciliata* och bergraggmossa *Racomitrium heterostichum*. Kustgrimmia sprider sig troligen endast med hjälp av sporer, eftersom den saknar specialiserade vegetativa spridningsorgan.

Hot

Rationaliseringsåtgärder som borttagande av block, så kallade "brukningshinder", i jordbruksmark är troligen det största hotet tillsammans med den andra ytterligheten, nämligen nedläggning av jordbruksmark med påföljande igenväxning. Förurning, spridning av bekämpningsmedel och gödsling kan möjligen ha negativa effekter på kustgrimmian.

Åtgärder

Kända lokaler bör hållas öppna och spridning av bekämpningsmedel undvikas. Äldre lokaler bör återbesökas för att kontrollera artens status och utveckling.

Övrigt

Utländska namn - NO: Kystknausing, FI: Mäkikivisammal, GB: Great Grimmia.

Etymologi: decipiens (lat.) = bedräglig.

Uttal: [Grímmia desípiens].

key facts Great Grimmia. Forms relatively lax, up to 4 cm high, green to brownish-green tufts. Leaves keeled, broadest at the base, gradually tapering towards a long, white, abundantly and spinosely denticulate hyaline point. Margin recurved. Nerve terete. Lamina partly bistratose. Upper laminar cells elongate (4-5 times longer than wide), distinctly sinuose. Autoicous, capsules common. Mature capsules relatively large, narrowly ovoid, strongly striate. - Grows on exposed cliffs and boulders in open, agricultural areas. Typically found on granite or gneiss, but also on more calcareous types of rock. Most localities are situated in areas with a high annual precipitation or moist air due to e.g. proximity to a major lake.

Litteratur

Cao, T. & Vitt, T.H. 1986. A taxonomic and phylogenetic analysis of Grimmia and Schistidium (Bryopsida; Grimmiaceae) in China. *Journ. Hattori Bot. Lab.* 61: 123-247.

Greven, H.C. 1995. *Grimmia Hedw. (Grimmiaceae, Musci) in Europe*. Leiden.

Störmer, P. 1969. *Mosses with a western and southern distribution in Norway*. Oslo.

Weibull, H. 2006. *Grimmia decipiens kustgrimmia* s. 125. I: Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. [AJ 6-23], Bladmossor. Sköldmossor - blåmossor : Bryophyta : Buxbaumia - Leucobryum. Artdatabanken, Sveriges lantbruksuniversitet, Uppsala.

Författare

Fritz Eriksson 1998. Rev. Henrik Weibull 2006. Uppdaterad 2010.